

ATT ARBETA INTEGRERAT

Hélène Högberg

Jag heter Hélène Högberg, född den 8 november i Stockholm. Båda mina föräldrar har arbetat på bank. Min pappa som bankkamrer och min mamma som banktjänsteman. De har båda två nyligen fyllt sextio år och är födda och uppvuxna i Stockholm.

Mina fyra första år bodde vi i Hammarby. Jag var 1,5 år gammal när min lillebror föddes. När jag var fyra flyttade vi in till Östermalm. Från början var det tänkt att vi skulle byta lägenheten mot en större utanför stan men mina föräldrar trivdes så bra att, när jag precis börjat i första klass, blev det byte till en större lägenhet i samma område istället. Där bodde vi sedan kvar tills jag flyttade hemifrån.

Mamma var hemma med oss när vi var små. Vi levde alla fyra på pappas lön som inte var så stor men de prioriterade att mamma skulle kunna vara hemma. När jag var fyra fick jag krupp och låg en längre tid på sjukhus. Efteråt var jag ganska blyg och lite rädd för andra barn. Först hade mamma dagbarn ett tag och sedan började jag på lekis. Där gick jag tills jag började skolan.

1971 började jag första klass i Linnéskolan. Skolan stängdes efter ett år och då fortsatte jag med de flesta klasskompisarna och fröken till Östermalmsskolan där jag gick resten av låg- och mellanstadiet. Det var en ganska lugn tid förutom sista året i mellanstadiet då det "bubblade" lite mer i klassen på olika sätt. De valde att dela vår klass inför flytten till högstadiet och Gärdesskolan. Mina kompisar och jag började i den klass som kom från Djurgårdsskolan. Ett otroligt drivet och studiemotiverat gäng. Det smittade av sig. Vi var kända som den duktiga och trevliga klassen. När det var dags att välja till gymnasiet så blev det till slut samhällsvetenskaplig linje på Östermalms gymnasium. Det var också en skola med många studiemotiverade elever och ett ganska gammalt och auktoritärt kollegium. 1983 tog jag studenten.

Under uppväxten har kompisar och familjen varit och är en stor och viktig del av mitt liv. Som liten gillade jag att leka med dockor och se-

nare Barbie likaväl som bilar, båtar, lego, tåg- och bilbana. Måla gjorde jag mycket och gärna liksom lyssna på musik. ABBA var mina stora idoler och mycket tid lades ner på att repetera med den egna "sånggruppen". Skidåkning och somrar med båt i skärgården var också en del av mitt liv. När jag gick på högstadiet skaffade vi hund och då upptog hon en stor del av min fritid.

Redan som liten tyckte jag att det var roligt med mindre barn. Jag tog hand om mina kusiner så fort jag fick chansen och senare satt jag ofta barnvakt. Att jag ville jobba med barn på något sätt visste jag ganska tidigt. När vi praoade i nian gjorde jag det på den lekskola där jag själv hade gått. Efter skolan ville jag jobba ett tag. Dessutom hade jag ett betyg kvar att läsa in på komvux, vilket jag gjorde samtidigt som jag jobbade på Fritidsresors ekonomiavdelning. Det arbetet tyckte jag var roligt så när jag efter två år sökte utbildning, sökte jag både ekonomlinjen och lärarhögskolan. Min första önskan att bli förskollärare hade ändrats till lågstadielärare. Jag kom inte in på någon utbildning och åkte istället till Spanien för att jobba som au-pair och plugga spanska. När jag sedan sökte utbildning igen blev det bara lärarhögskolan men i massor med olika städer den här gången. Jag kom inte in nu heller. Jag åkte hem till Sverige och jobbade extra i en presentaffär över sommaren. Fyra dagar innan skolan skulle börja ringde de från lärarhögskolan i Södertälje och talade om att jag kommit in på reservplats. Hurra! Dagen efter fick jag papper därifrån som talade om att jag kommit in på den samordnade utbildningen. Vad nu det var för någonting?

I 2,5 år pendlade jag mellan Sundbyberg där jag bodde och Södertälje. Samordnad utbildning innebar att vi halva studietiden var en samordnad klass bestående av 6 lågstadielärare, 6 mellanstadielärare, 6 förskollärare och 6 fritidspedagoger. Det fanns fyra sådana samordnade klasser. Den andra halvan av studietiden läste vi varje lärarkategori för sig. Det här blev en ganska omskakande period för mig. Skolan var helt annorlunda mot vad jag var van vid. Vi läste och diskuterade, skrev olika uppgifter och redovisade på olika sätt. Min egen rädsla och osäkerhet blev väldigt tydlig. Under andra året hade jag en period då jag verkligen tvivlade på att det här var något för mig. Våra praktikperioder låg på skolor med tung social belastning och stor invandrartäthet. En ny del av "världen" blev verklighet. På praktike-

rioderna försökte jag också ta del av olika metoder och arbetssätt: åldersblandat, Montessori, Freinet och en praktikperiod gjorde jag på Svenska skolan i Madrid. Ibland tyckte jag att de kunde gjort kurserna fylligare under utbildningstiden men på det stora hela är jag nöjd med utbildningen. Samordningen gav oss mer psykologi och pedagogik och en helhetssyn som jag tycker att de som gått den vanliga utbildningen ofta säger sig sakna. Att samarbeta med olika yrkesgrupper kring barnen blev naturligt från början. Jag tror att utbildningen blev min grund för den skolform jag sedan valt att arbeta i: skola integrerat med fritids.

Min första tjänst varade i 2 veckor. En blandad tjänst med mycket idrott i Sundbyberg. Jag kom hem och grät varenda kväll. Allt kändes bara rörigt och jobbigt. Samtidigt blev jag erbjuden en deltidstjänst där jag gjort min långpraktik. Jag tog den. Det var timmar i klass, sv2 och resurs på både låg- och mellanstadiet. Jag trivdes och tyckte att det var roligt. Det var bra att gå runt lite och skönt att inte ha huvudansvaret. Till slut så längtade jag efter att få egen klass. Efter en termin så fick jag en etta på en liten skola med tre klasser i samma rektorsområde. Det var med blandade känslor jag kom dit. Roligt och spännande att börja med egen klass, men en del oro då en av lärarna var känd för att vara en riktig skräcködlä.

Det var roligt att börja med egen klass. 16 killar och fyra tjejer och full fart hela dagarna. Jag älskade ungarna. Föräldrarna upplevde jag som glada, positiva och stödjande. Det var svårare att vara ung och grön i kollegiet. En klapp på axeln och "det där går över med tiden" möttes jag av ganska ofta.

När jag började arbeta där låg skolan i 20 år gamla baracker men efter drygt en termin flyttade vi till en nybyggd skola tillsammans med det fritidshem som hade alla våra barn. Samarbetet hade startat tidigare i form av olika möten med heta diskussioner om vad vi ville och inte, mycket prat om saker som aldrig blev aktuella och mycket konflikter som varken reddes ut eller ledde någon vart. Skulle fritids få vara i klassrummet? Kunde vi tänka oss arbetsbord? Vad ville vi ha för samarbete? Hjälp med rastvakter och lunchen? När vi väl flyttat ihop och arbetslagen satts ihop började vi leta oss fram. Vi åkte på utflykter ihop, arbetade med drama, åkte på läger, satte upp en teater etc. Jag tyckte att det var roligt men ibland kändes det jobbigt då jag var den

enda läraren som ville arbeta ihop med fritids. Jag kände mig som om jag satt på en ö mellan skolan och fritids.

Yrkesmässigt hörde jag ihop med lärarna men i människosyn, sätt att vara med barnen och vad jag ville i mitt jobb med dem kände jag mig närmare fritidspersonalen. Jag upplevde också att de var mer orädda och positiva till att hitta olika samarbetsformer. Här jobbade jag i två år. Det sista året letade jag nya jobb. Genom en arbetskamrat som var på studiebesök på en helintegrerad skola fick jag höra talas om att de sökte en ny lärare. Deras föreståndare ringde upp mig och jag åkte dit. Det var kärlek vid första besöket. Två dagar senare sa jag upp mig. Det var inget lätt beslut eftersom jag tyckte mycket om klassen men längtan efter att hitta en arbetsform skola/fritids var starkare.

Skolledaren/rektorn hade jag inte så mycket kontakt med. Han satt på huvudskolan och det lilla jag såg av honom var på något gemensamt personalmöte och på "fiket" efter avslutningarna. Någon gång var han uppe på vår skola och hälsade på. Då hade han alltid något ärende till tillsynsläraren. De elaka tungorna sa att hans livsuppgift var att spara så mycket pengar han kunde (genom att inte ta in vikarier t ex.) och skicka tillbaka dem till förvaltningen. Det lyckades han med och kom till och med i tidningen för sina fantastiska sparinsatser. Jag upplevde honom som en riktig nejsägare, vilket oftast resulterade i att vi gjorde det vi ville och trodde på utan att säga något, ett blomstrande dubbelspel.

Facket (Lärarförbundet) har jag varit med i sedan studietiden. Under sista terminen blev vi erbjudna en helgkurs med information som jag åkte på. Under de år jag jobbat har jag hängt med i diskussioner och varit på en del möten runt de större beslut som tagits, arbetstiden, lön etc. Jag har aldrig känt någon längtan efter att vara mer fackligt aktiv. Just nu upplever jag att det fackliga engagemanget hos oss är extremt lågt.

Där jag började nu hade de en form för integreringen och jag fick växa in i den. Här öppnades en ny värld för mig. Jag kunde vara mig själv och kände mig accepterad och respekterad. Vi pratade, pratade och pratade om vad vi ville och menade. Ville vi samma sak men uttryckte det på olika sätt eller var det tvärtom? Vilka gemensamma normer behövde vi ha och när var det ok att göra olika? Vad ville vi ge barnen under de tre år vi skulle ha barnen i vår integrerade skola? Det

var viktigt att se helheten som vi ville ge barnen och sedan utifrån det se de olika bitar var och en av oss vuxna hade ansvar för. Att kunna ge och ta för att det ska bli en bra helhet. Att lära av varandra, prova varandras arbetsuppgifter och prata mycket gjorde att vi växte och kände förståelse. En viktig del i det här tror jag var att vi alla ville jobba integrerat.

Återigen arbetade jag på en annexskola, med bara en klass den här gången. Här blev det också lätt att jobba eftersom det blev så tydligt hur vi kunde påverka vårt arbete. På skolan jobbade föreståndaren som fungerade som arbetsledare och rektorn satt på huvudskolan. Det här var 1991 när flera rektorsområden delades upp i mindre enheter så hon som suttit som föreståndare på huvudskolan blev rektor. En mycket bra sådan. Öppen, lyhörd, klar och tydlig som lyssnade på vad vi tyckte och tänkte. Samarbetet mellan henne och vår föreståndare var dessutom mycket bra. Här trivdes jag och tyckte att jag lärde mig mycket. Vi provade oss fram, utvärderade och ändrade vartefter. Arbetsplanen handlade om vårt arbete och var inte något snyggt skrivet dokument som låg i en bokhylla. Vi pratade mycket och den öppna stämningen gjorde också att vi växte mycket i form av feedback till varandra.

I besparingstider blev vi mindre personal på fritidssidan, vilket i integrationen märks på helheten. När jag arbetat här ett år öppnade vi en

Helene på utflykt med sin klass, vårterminen 1994.

klass till i lokaler på våningsplanet under oss. Det blev en förändring att bli fler som var både rolig och svår. Hösten 93 startade vår sexårsverksamhet i lokaler uppe vid huvudskolan. Vi började jobba lite ihop utifrån ett inskolningsschema. Samtidigt stod det klart att våra lokaler kostade för mycket, så vi började leta nya. I vårt rektorsområde fanns ytterligare ett litet annex med bara en klass och så småningom blev det klart att vi alla skulle flytta in i nya lokaler i Birkagården. Här var det dessutom tänkt att vi så småningom skulle bli tre klasser så att vi representerade alla årskurser.

Hösten -94 flyttade vi in i de nya lokalerna samtidigt som vi tog emot den första gruppen från sexårsverksamheten. Ett ganska kaotiskt år. Återigen blev vi en större personalgrupp och fick söka nya lösningar tillsammans. Det tog tid att hitta nya rutiner i de nya lokalerna och delvis har flexibiliteten försvunnit eftersom vi blivit mer beroende av att allt ska fungera i en större enhet. Det blev en helt ny erfarenhet att ta emot en grupp från sexårsverksamheten. Barnen var redan en grupp och behövde inte oss vuxna på samma sätt som förr så det tog mycket längre tid för oss att komma in i gruppen. Även att bli accepterad av föräldragruppen som fick möta en ny personalgrupp igen. Dessutom var barnen mer arbetssugna vilket vi inte var beredda på.

Det blev en ganska tuff omgång. Nya nedskärningar, ny läroplan, trängre lokaler, trött personal och skolledarbyte är det som snurrat de sista åren. En läroplan med tydliga mål, mindre medel för att uppnå dem. Skolan och lärarrollen är under stor förändring. Jag har alltid sett min roll mer som handledare än katederundervisare, troligtvis för att det alltid känts som den mest naturliga rollen för mig. Det som jag upplever som svårt är att barnen är så många. Om individualiseringen ska bli riktigt bra så förutsätter det mindre barngrupper. Lärarjobbet är otroligt roligt. Det finns en enorm glädje i att arbeta med barn och se dem utvecklas på olika plan. Ibland kan det kännas övermäktigt. Det är svårt att räkna till för alla och svårt att se barn må dåligt. Nedskärningarna har gjort att många specialtjänster minskat eller försvunnit vilket har gjort arbetet tyngre. Plötsligt står vi med problem och ansvar som vi inte alltid har kompetens att ta hand om. Med tanke på det jobb som åligger oss tycker jag att lönerna är för låga. Jag tillhör de lärare som kan tänka mig ett fortsatt arbetsliv utanför skolan trots att

Helene och en elev på badutflykt till Ängbybadet, höstterminen 1995.

jag älskar att jobba med barnen. Det skrämmer mig att så många hoppar av utbildningen eller ganska snart efter att de börjat jobba. Vad ska det bli av skolan och vilka kommer att vara kvar? Nu har vi just avslutat första året med en ny etta. En av förskollärarna följde med i ettan. En trygghet för både barn och föräldrar. Vi hade dessutom mer regelbunden inskolningstid med de här barnen. Det blev en väldigt bra övergång.

Jag tror att ett bra samarbete mellan hem och skola är jätteviktigt. Vi kan nå otroligt mycket mer om vi har föräldrarna med oss. Dessutom slipper barnen hamna i konflikt om var de ska ha sin lojalitet. Av egen erfarenhet vet jag också hur otroligt tungrott det kan kännas när föräldrarna inte är "med". Jag har arbetat hela mitt läraryrkesverkssamma liv i innerstadsskolor där många föräldrar är engagerade i sina barns skolgång och vill vara med och påverka och ställa krav. Oftast tycker jag att det har varit bra då jag själv verkligen fått tänka efter vad jag gör och varför men ibland tycker jag att det går till överdrift. Jag upplever att de föräldragrupper vi har oftast är väldigt handlingskrafti-

ga. Eftersom jag jobbar integrerat har jag oftast en ganska nära kontakt både med barn och föräldrar. Till största delen tycker jag att det är positivt för det gynnar barnet och skapar bättre förståelse.

Framtiden... Då jag arbetat länge på samma ställe och dessutom känner väldigt lite förtroende för nuvarande skolledning så kände jag att det var dags att byta jobb. Jag ska vara med och starta upp en integrerad skola i Nacka i privat regi. Nya erfarenheter och mål stundar. Skolan och lärarjobbet i stort Visst känner jag viss oro, mest för att det görs så mycket olika och stora förändringar som inte alltid verkar så genomtänkta. Jag tror det är viktigt att hålla barnen i fokus och hela tiden tänka på att de ska få verktyg med sig så de klarar sig i det samhälle de kommer att växa upp och verka i. Kontinuerlig fortbildning och handledning av lärare tror jag också är viktigt för att klara av arbetet i dagens skola. Högre lön tror jag också skulle göra jobbet mer attraktivt eftersom det kommer att behövas många nya lärare inom en snar framtid.

Mitt liv utanför skolan: Jag är bor på Södermalm. Min familj och mina vänner betyder mycket för mig och jag umgås ofta och gärna med dem på fritiden. Jag gillar att promenera, jogga och gympa, måla, läsa böcker, gå på bio, lyssna på musik och laga och äta god mat samt baka. Eftersom jag inte har några egna barn lånar jag gärna vännernas ibland och hittar på något med dem. Jag tycker också om att gå ut och dansa ibland. Reser gör jag gärna, både utomlands och i Sverige. Jag tycker mycket om att vara i Stockholms skärgård.